

Dopuszczalne fluktuacje temperatury i wilgotności powietrza w otoczeniu zabytkowego drewna – pomiary i modelowanie numeryczne

Łukasz Bratasz

Sławomir Jakiela

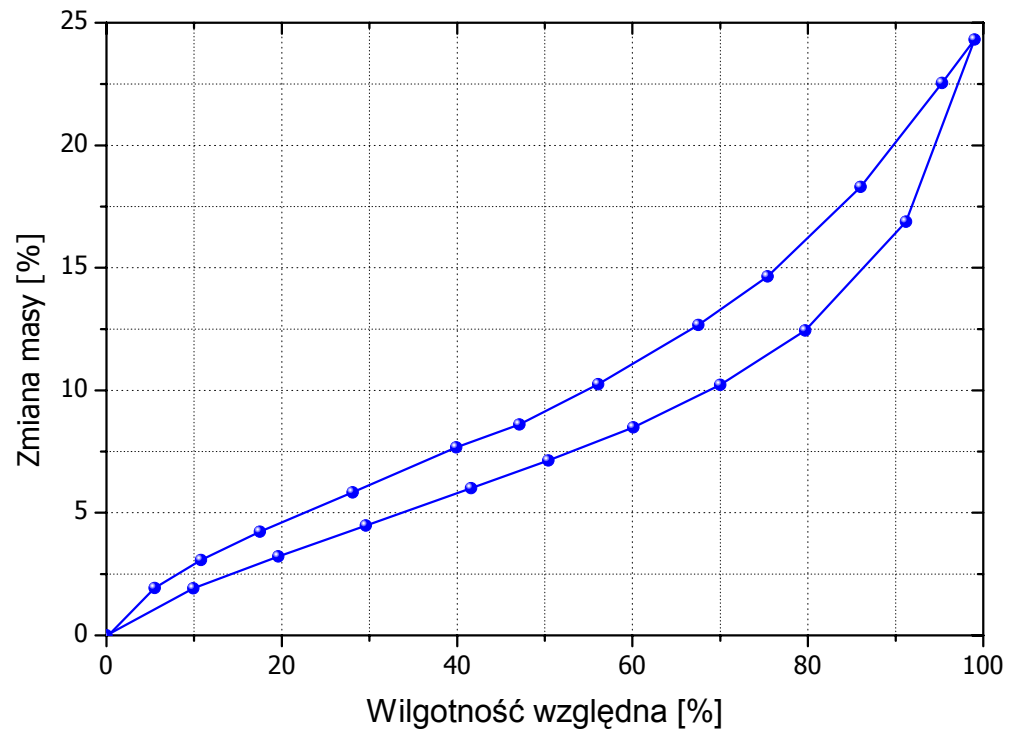
Roman Kozłowski

Polska Akademia Nauk, Kraków

Zagrożenie drewna polichromowanego

Drewno chłonie lub oddaje parę wodną w zależności od zmian wilgotności otaczającego go powietrza.

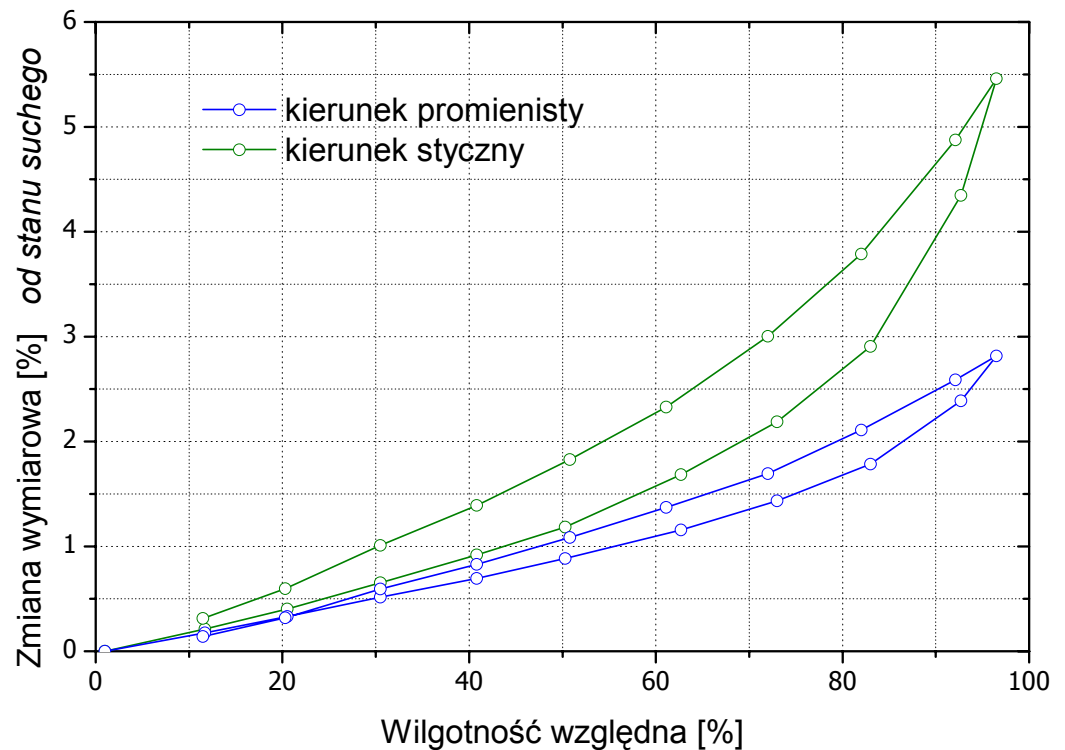
Izoterma sorpcji pary wodnej dla lipy.

Zagrożenie drewna polichromowanego

Namokanie drewna powoduje pęcznienie,
a schnięcie skurcz.

Izoterma zmian metrycznych.

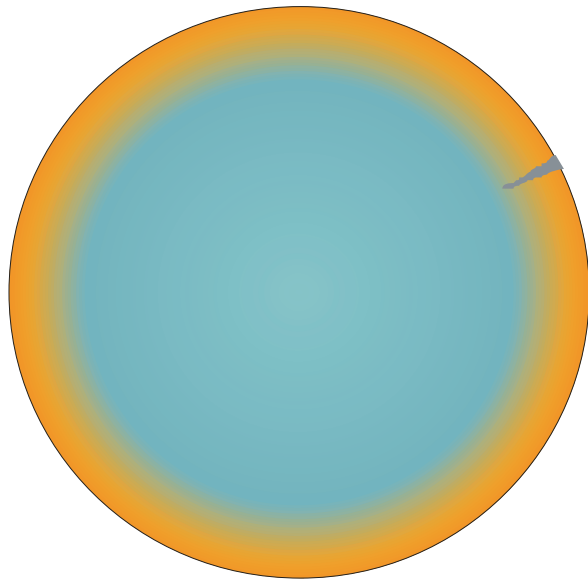
Zagrozenie drewna polichromowanego

Zmiany metryczne
drewna prowadzą do
uszkodzeń samego
materiału, jak i
warstwy malarskiej.

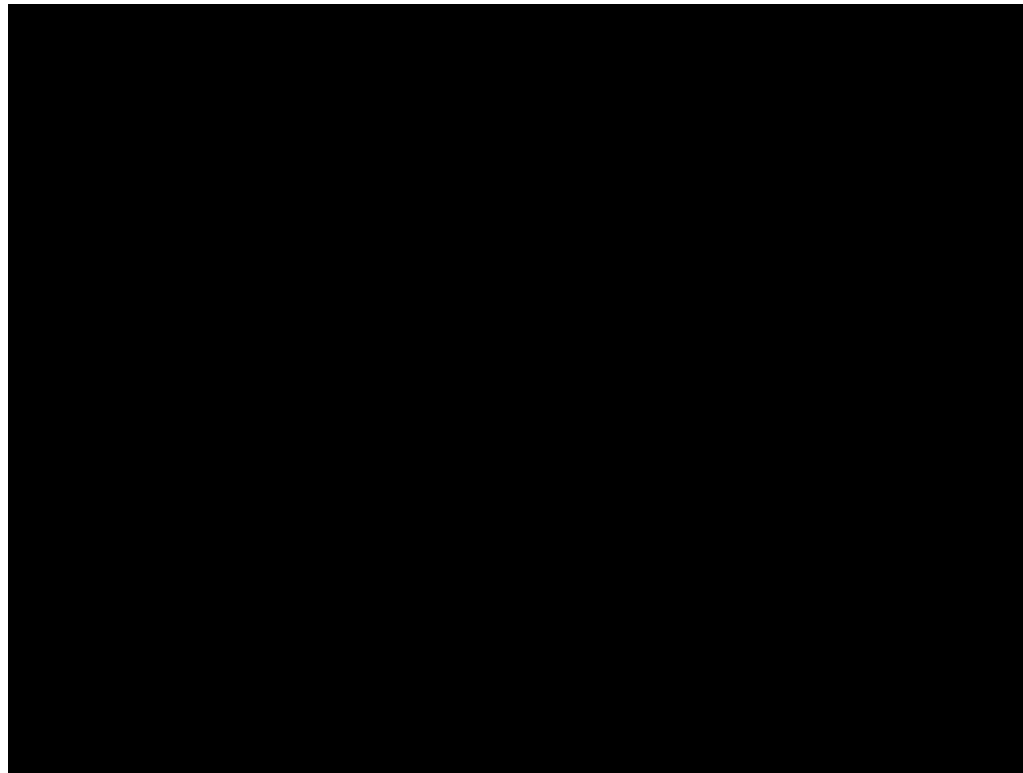

Mechanizm niszczenia drewna

Podczas nagłych zmian wilgotności wytworzony zostaje gradient zawartości wilgoci powodujący powstanie naprężeń w drewnie.

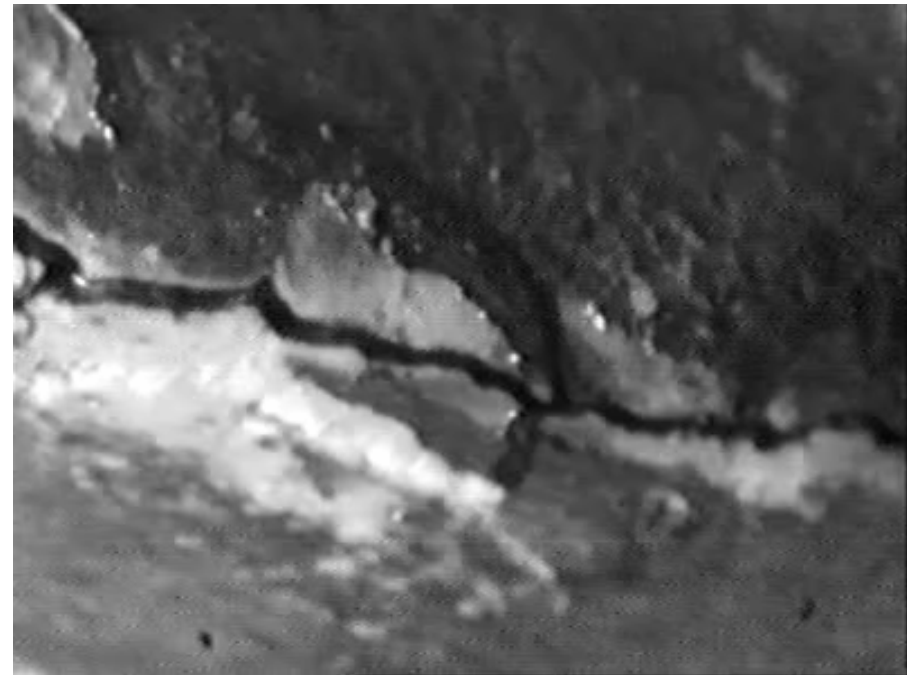
Mechanizm niszczenia drewna

eksperyment Svietlana Vasic

Mechanizm niszczenia warstwy malarskiej

Zróżnicowana reakcja
metryczna
warstwy malarskiej i
drewna na zmiany
temperatury i
wilgotności względnej
prowadzi do:

Problem

Czy każda fluktuacja temperatury i wilgotności względnej powoduje niszczenie?

Jakie są wartości krytyczne tych fluktuacji?

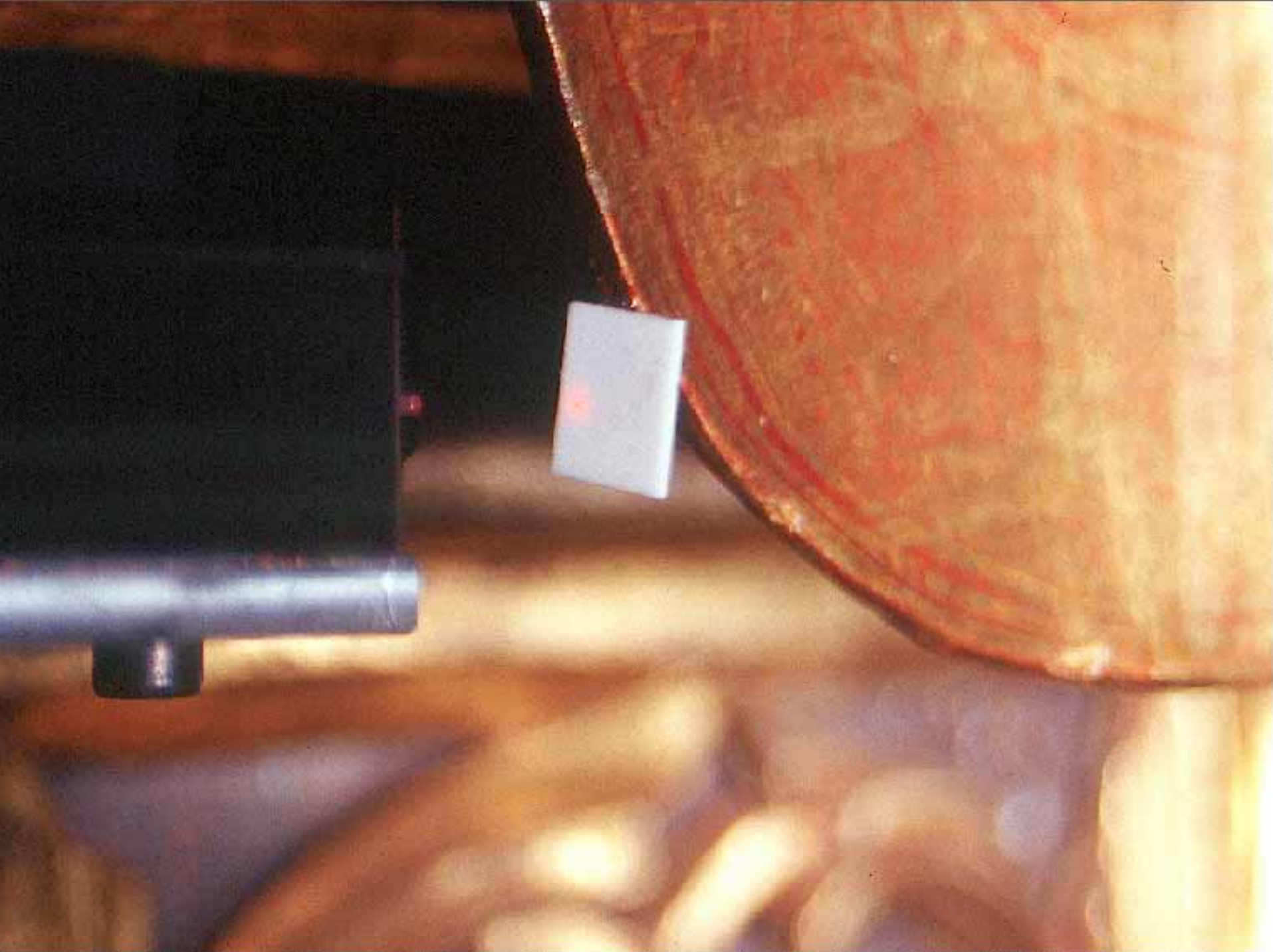
Czy naturalne wahania mikroklimatu przekraczają poziomy krytyczne?

Pomiary w obiekcie

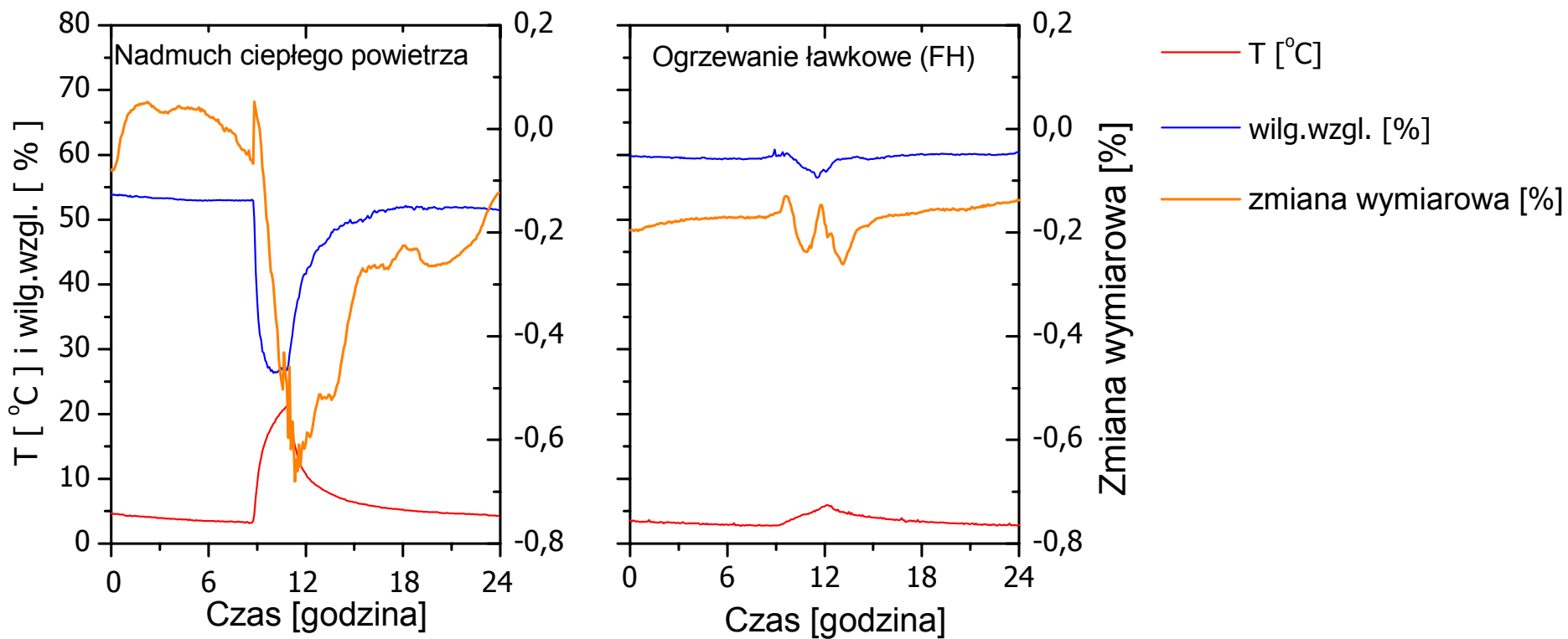
Zrozumienie
mechanizmów niszczenia
drewna
polichromowanego –
laserowe pomiary *in-situ*
zmian wymiarowych
ołtarza w Rocca Pietore,
Włochy

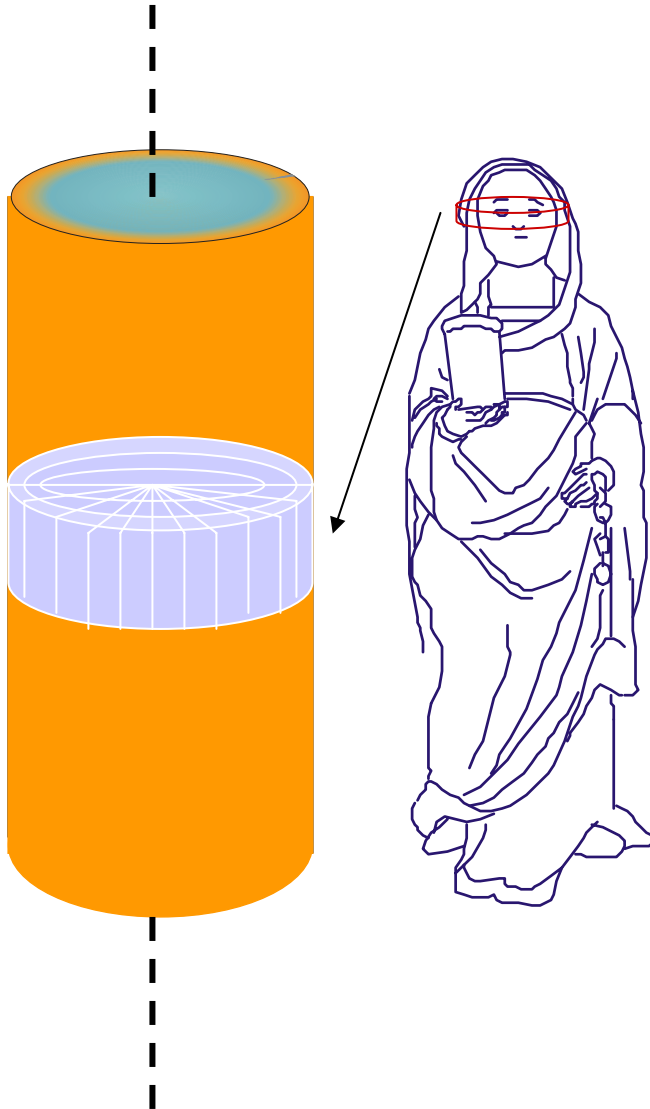

Porównanie systemów grzewczych

Wyznaczenie dopuszczalnych fluktuacji

- stworzenie modelu
opisującego
powstawanie zniszczeń:
- metoda elementów skończonych
  - drewniany cylinder symuluje rzeźbę

Wyznaczenie dopuszczalnych fluktuacji

Pomiary laboratoryjne:

- izotermy sorpcji
- krzywe pęcznienia i skurczu
- współczynniki dyfuzji
- właściwości mechaniczne

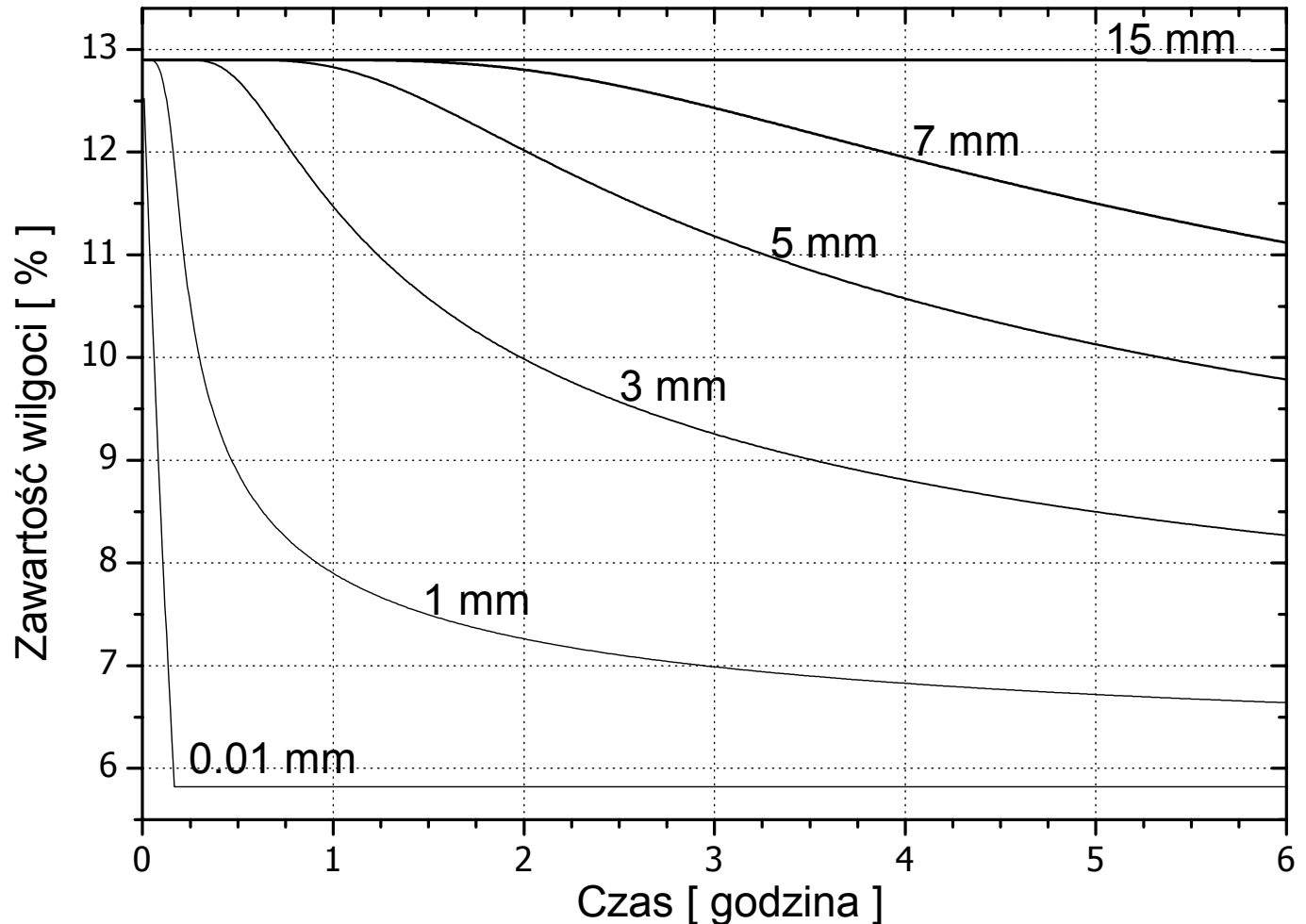
Wyznaczenie dopuszczalnych fluktuacji

Obliczenia numeryczne:

- transport wilgoci w drewnie
- zmiany zawartości wilgoci
- skurcz lub pęcznienie drewna odpowiadające zmianom zawartości wilgoci
- powstawanie naprężeń wynikających z nałożonych na ruch więzów

Rozkład zawartość wilgoci dla spadku wilgotności względnej 70% → 30%

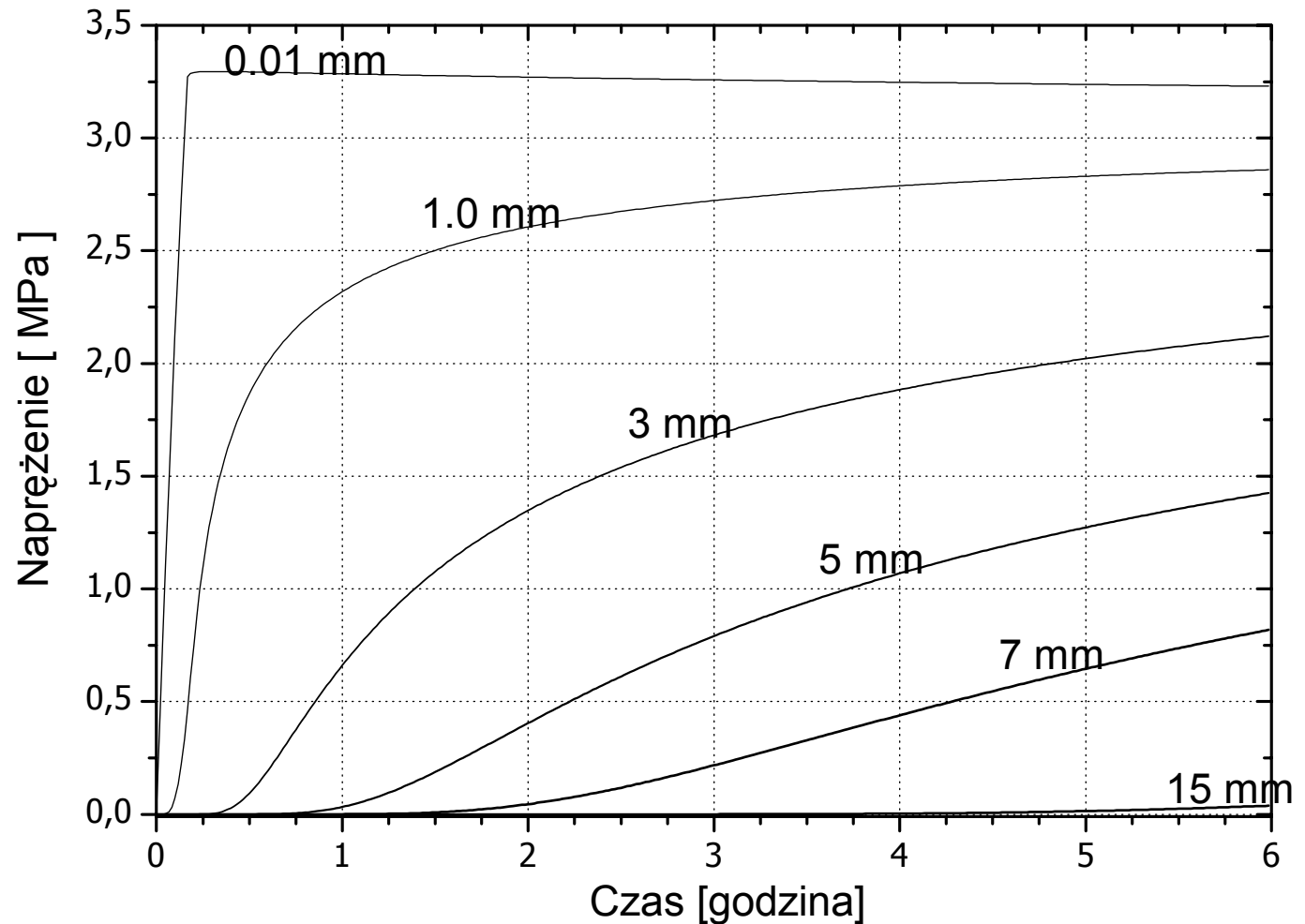
Cylinder drewniany o średnicy 155m

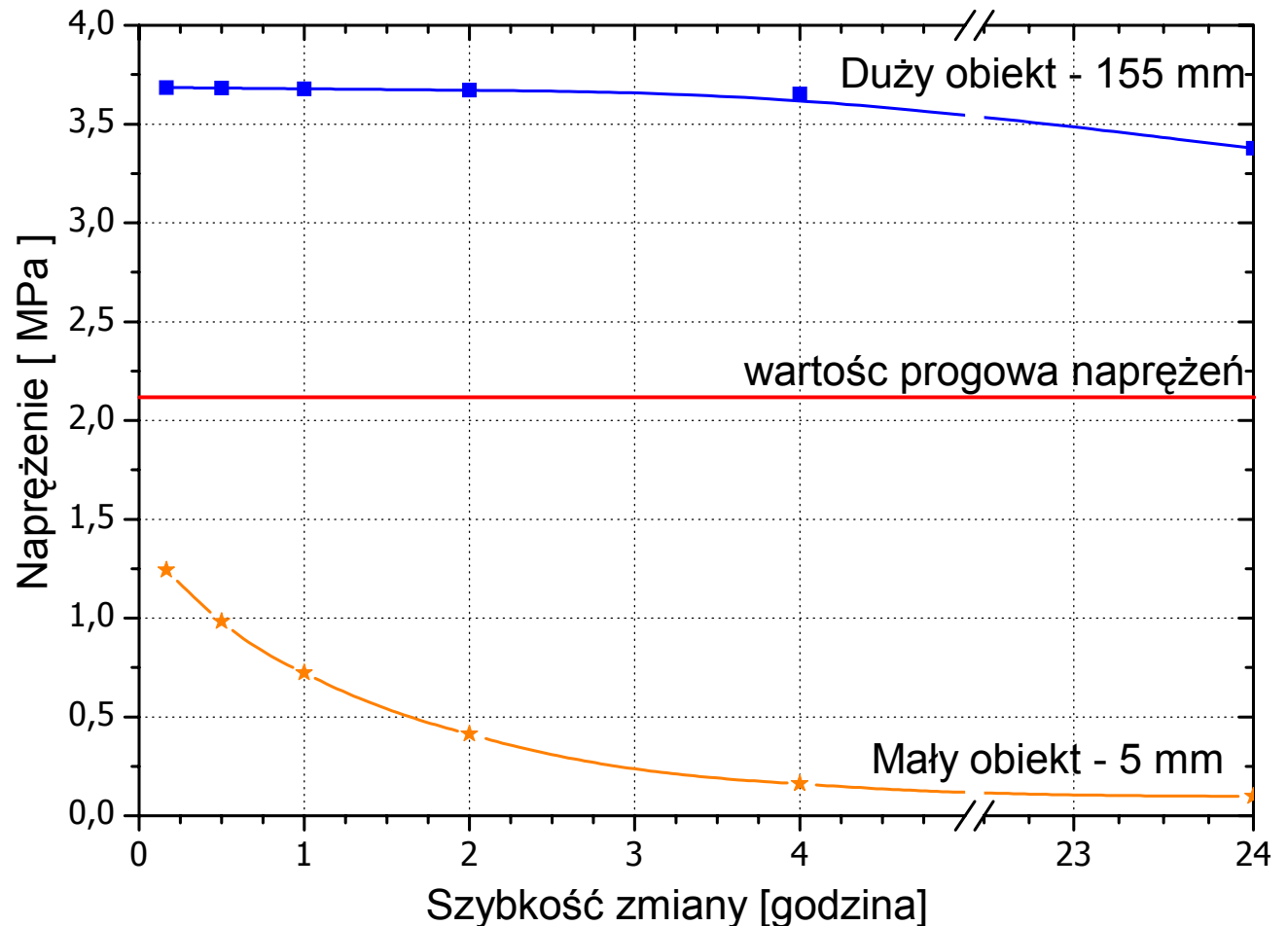

Rozkład naprężeń dla spadku wilgotności względnej 70% → 30%

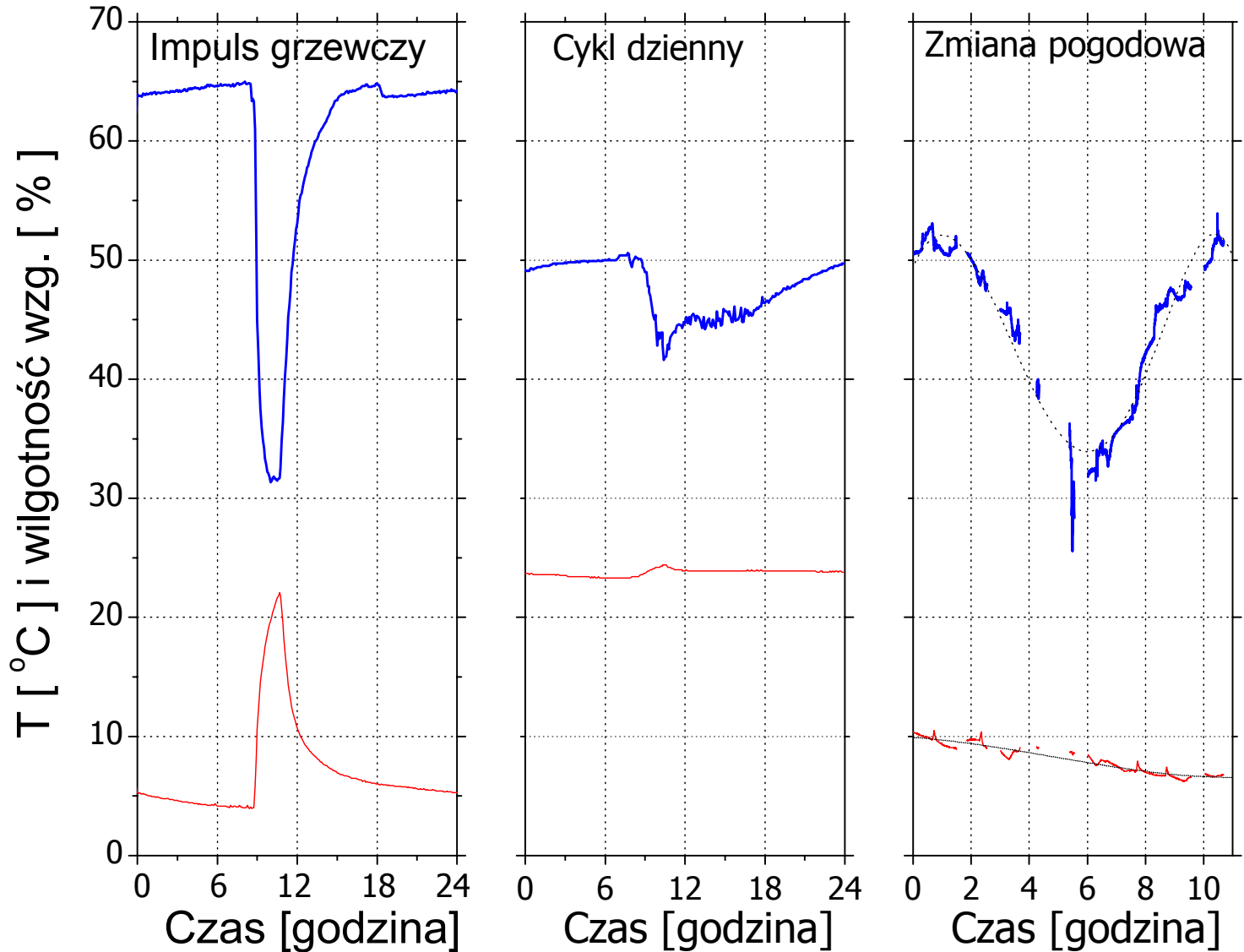
Cylinder drewniany o średnicy 155m

Maksymalna wartość naprężenia dla spadku wilgotności 70% → 30% zachodzącego z różną szybkością

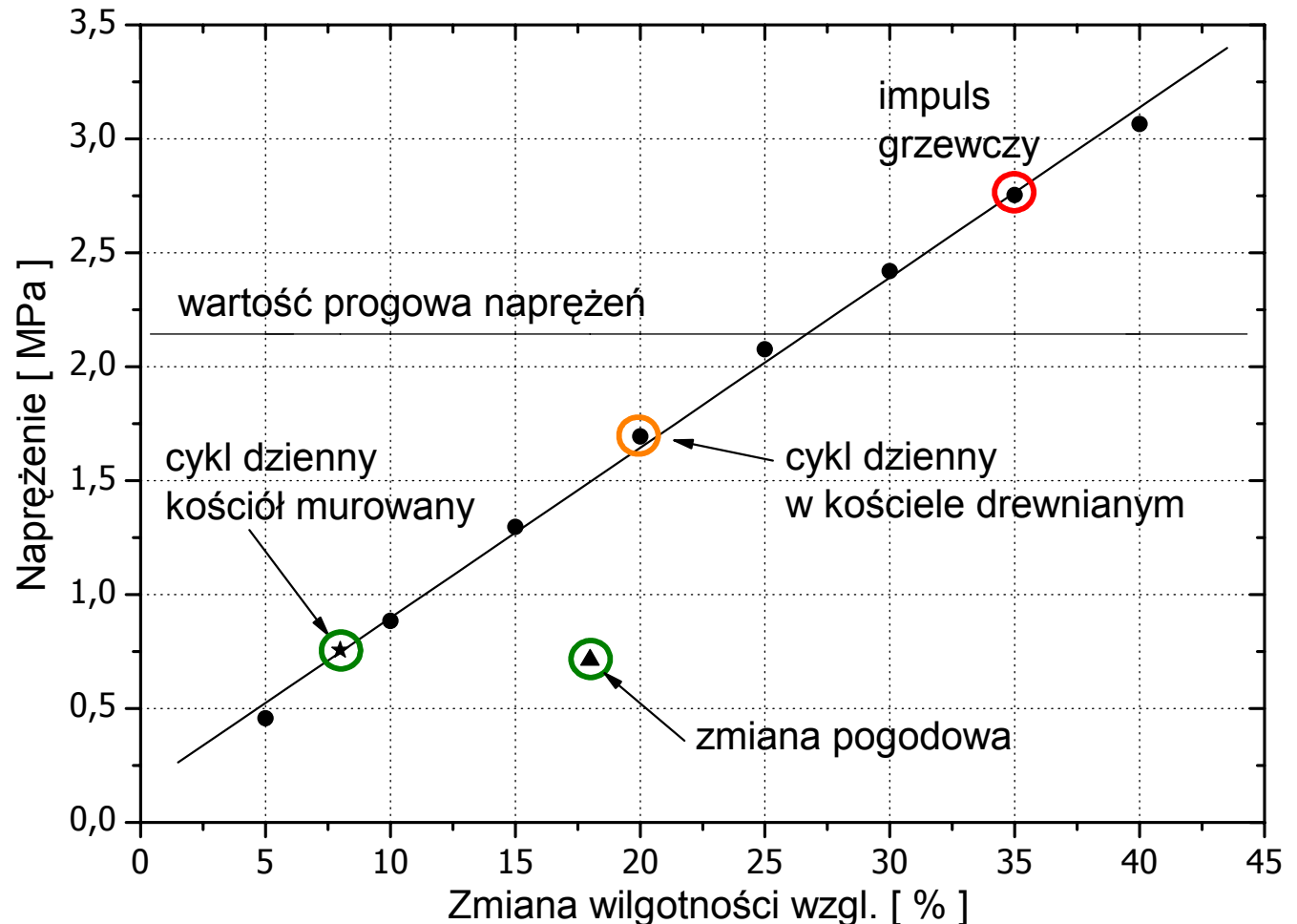

Fluktuacje rzeczywiste

Naprężenia dla fluktuacji klimatycznych

Cylinder drewniany o średnicy 155m

Eksperymentalna weryfikacja obliczeń numerycznych – emisja akustyczna

kiedy ryzyko pęknięcia jest duże

...poziom emisji akustycznej (trzasku) jest wysoki

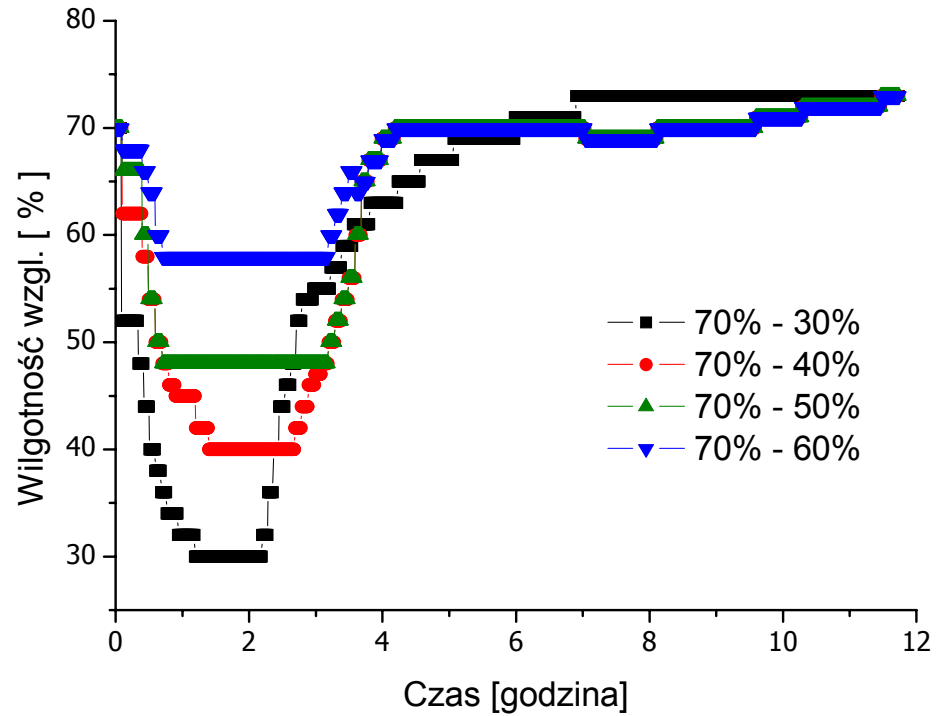
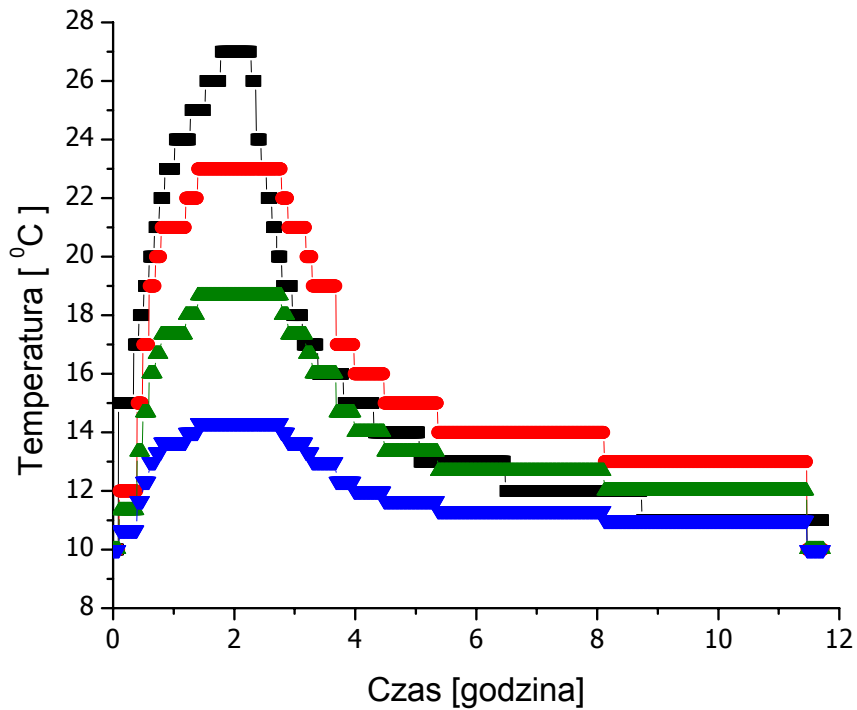
...stopień ograniczenia ruchu jest wysoki

...zmiana wymiarowa jest mała lub zerowa

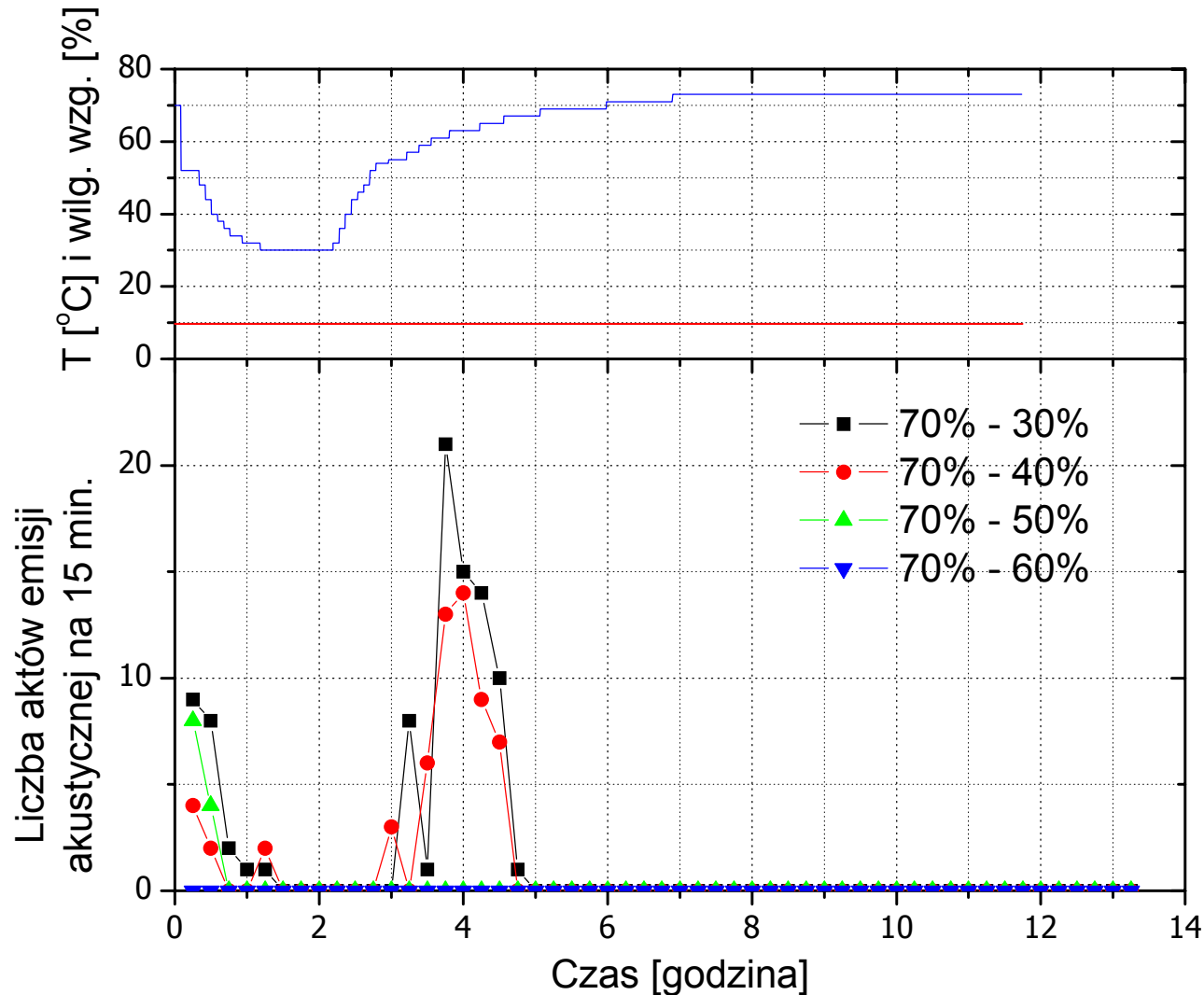
emisja akustyczna – bezpośrednia informacja

pomiar zmian wymiarowych – pośrednia informacja

Eksperymentalna weryfikacja obliczeń numerycznych - fluktuacje

Emisja akustyczna – fluktuacje wilgotności względnej

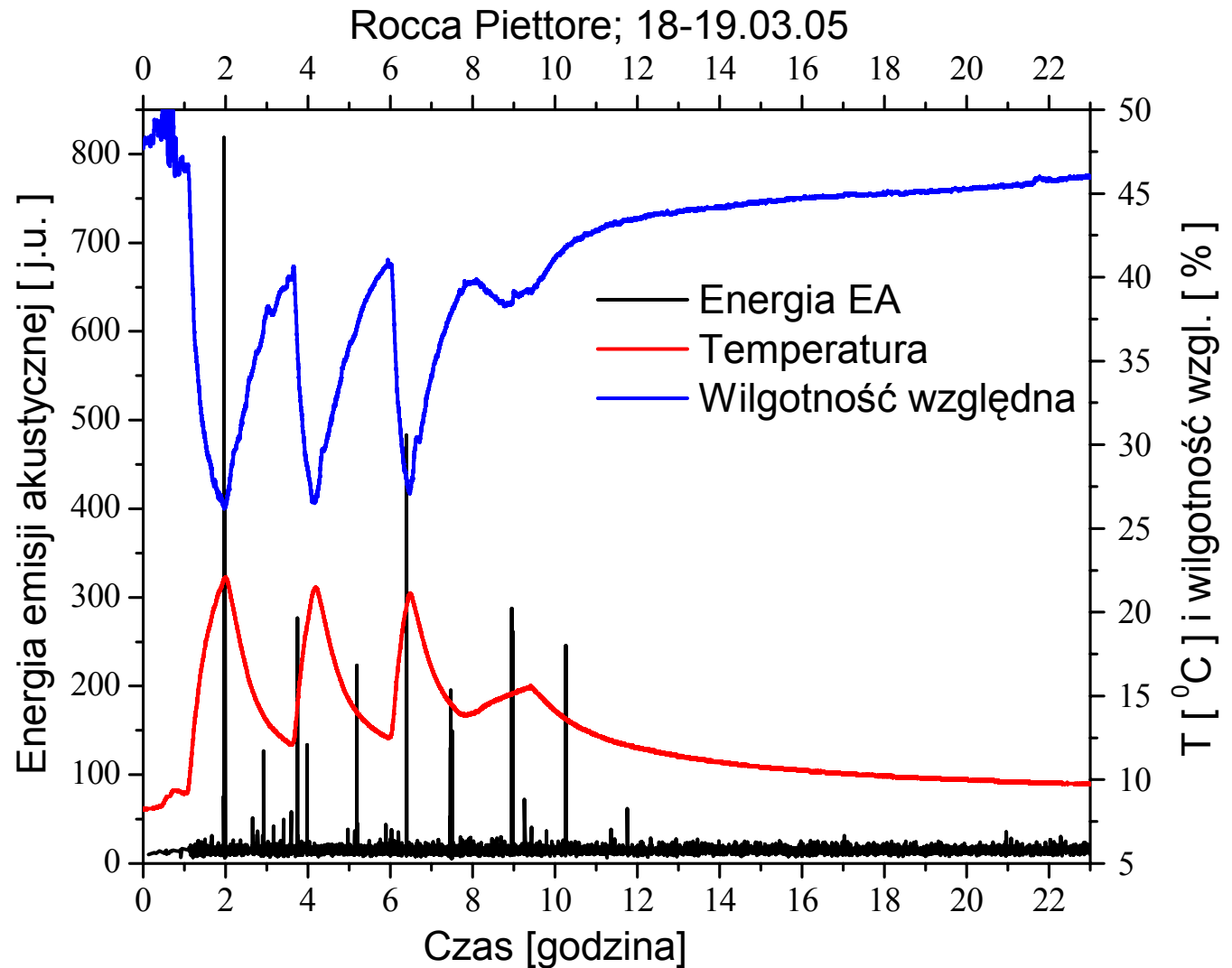

Emisja akustyczna – pomiar w obiekcie

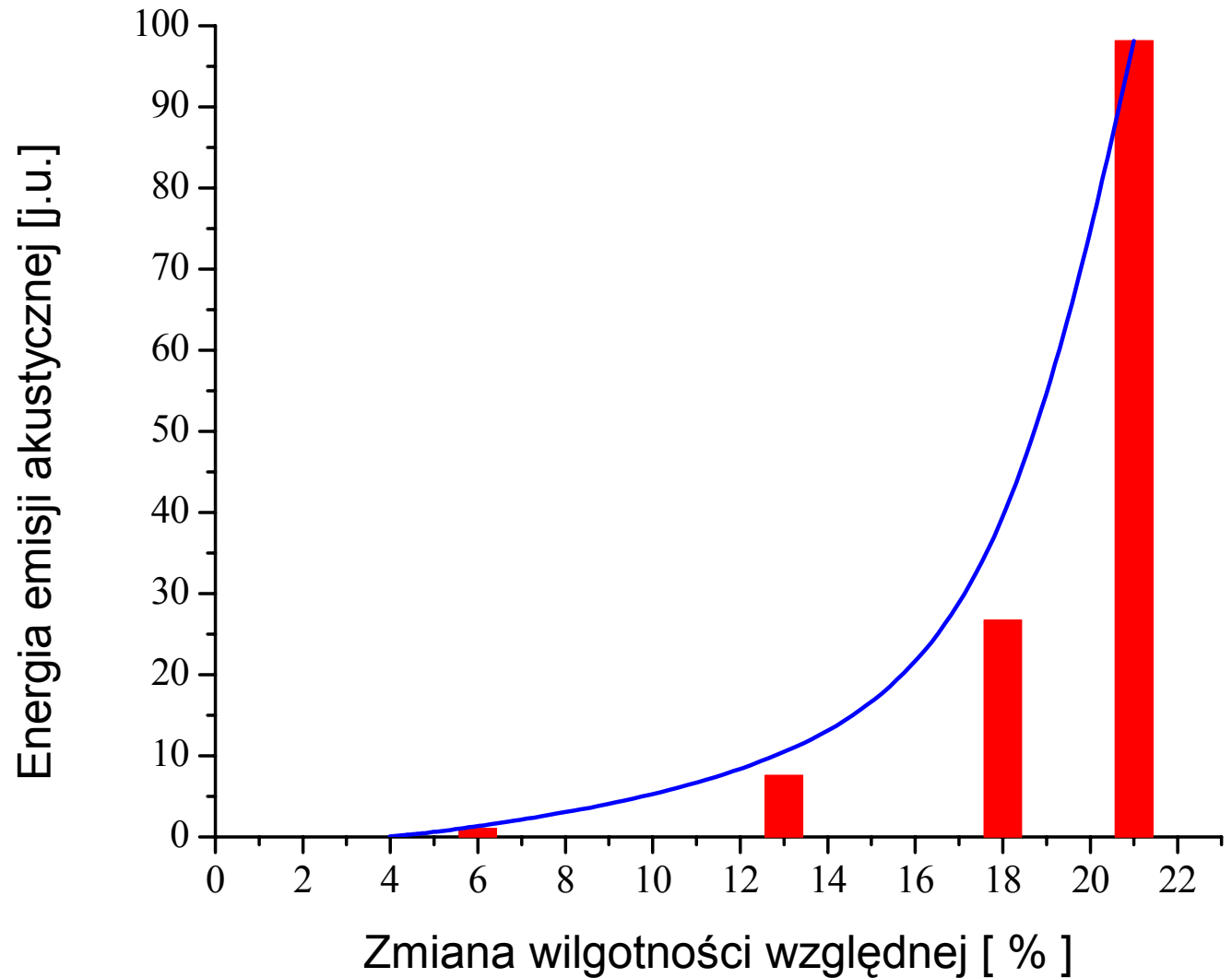

Emisja akustyczna – pomiar w obiekcie

Emisja akustyczna – pomiar w obiekcie

Wnioski

Został rozpoznany mechanizm niszczenia drewna polichromowanego

Można wyznaczyć wartości progowe fluktuacji mikroklimatycznych, które nie szkodzą drewnu polichromowanemu

Dla dużych rzeźb wykonanych z drewna lipowego wartość progowa fluktuacji wynosi ok. 20% wilgotności względnej

Metoda emisji akustycznej potwierdziła swoją przydatność w badaniach mechanizmów niszczenia obiektów zabytkowych

Badania - co dalej?

Przedstawione badania zostaną uzupełnione o badania niszczenia warstwy malarskiej

Do badania warstwy malarskiej zostanie zastosowana metoda wibrometrii laserowej